

Nr 59.

Av herr **Westman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1932/1933 av anslag till bekämpande av arbetslösheten.

I propositionen nr 2 har Kungl. Maj:t under punkt *V. B. 8. Bekämpande av arbetslösheten* hemställt, att riksdagen måtte å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1932/1933 till bekämpande av arbetslösheten anvisa ett reservationsanslag att användas enligt vissa av föredragande departementschefen angivna grunder å 42,000,000 kronor.

Utan att här ingå på frågan om storleken av det reservationsanslag, som är erforderligt för det avsedda ändamålet och utan att underkasta statsrådets anförande prövning i alla dess delar tillåta vi oss framställa vissa yrkanden med avseende å de grunder, som riksdagen har att angiva för anslaget användande.

1) I fråga om arbetarnas förtjänster vid de statliga reservarbetena anse vi oss böra bringa följande omständigheter i erinran.

I skrivelse nr 295 gjorde 1932 års riksdag i detta ärende ett så lydande uttalande:

»Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har arbetslöshetskommissionen i sin skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 15 april 1932 anmält, att kommissionen, med hänsyn till statsmakternas direktiv rörande löneläget vid reservarbetena, beaktat den förskjutning i nedåtgående riktning, som för närvarande pågår beträffande den allmänna lönenivån samt att kommissionen därför gått i författning om att undersöka gällande grovarbetarlöner på den öppna arbetsmarknaden och att den komme att verkställa de justeringar av lönenivån vid reservarbetena, vartill undersökningens resultat gäve anledning. Riksdagen vill med avseende härå framhålla angelägenheten av att därvid tillbörlig hänsyn tages till löneförhållandena inom jord- och skogsbruk.

I övrigt vill riksdagen framhålla, att verksamheten bör, så långt ske kan, inriktas på att inom ramen av tillgängliga anslag bereda arbete åt största möjliga antal arbetslösa.»

Rörande tillämpningen av detta riksdagens uttalande har arbetslöshetskommissionen i sitt utlåtande till Kungl. Maj:t den 14 december 1932 (bil. till prop. nr 2) anført bland annat:

»Beträffande arbetarnas förtjänster av anställningen vid de statliga reservarbetena må framhållas följande.

Enligt gällande bestämmelser skola lönerna vid dessa stå i viss relation till den för envar kommun fastställda grovarbetarlönen. Såsom anfördes i underdåniga skrivelsen den 15 april 1932 ämnade kommissionen med hänsyn till statsmakternas direktiv i lönefrågan och under beaktande av den förskjutning i nedåtgående riktning, som konstaterats pågå inom den allmänna lönenivån, efter undersökning av den öppna arbetsmarknadens gällande grovarbetarlöner verkställa de justeringar av lönenivån vid reservarbetena, vartill undersökningens resultat kunde giva anledning. Ifrågavarande undersökning kom till stånd

under sommaren 1932 och medförde i åtskilliga fall en sänkning av grovarbetarlönen från den 1 augusti innevarande år. Sedan kommissionens åtgärder härutinnan emellertid överklagats hos Kungl. Maj:t och kommissionen anbefallts att enligt vissa riktlinjer verkställa en omprövning av grovarbetarlönerna, blevo dessa föremål för en förnyad revision, som ledde till att lönerna i stort sett återfördes till samma nivå, som gällde före den 1 augusti. De sålunda omjusterade grovarbetarlönerna för resp. kommuner och arbetsplatser hava bragts i tillämpning fr. o. m. den 1 sista i november månad. Det påkallar emellertid beaktande, att arbetslönerna på öppna marknaden inom såväl jord- som skogsbruket i vissa landsdelar numera tendera att underskrida arbetsför-tjänsten vid reservarbetena i samma trakter. Givet är, att kommissionen oav-lätligen har sin uppmärksamhet fäst på dessa löneutvecklingstendenser.»

Vi hemställa vördsamt, att riksdagen vid anslagets beviljande måtte göra ett uttalande av samma sakliga innehåll som det ovan ur 1932 års riksdags-skrivelse anförda.

2) Med avseende å frågan om den omfattning, vari dels statliga eller stats-kommunala reservarbeten, dels kontantunderstöd böra förekomma har föredra-gande statsrådet bland annat yttrat följande:

»Det torde under innevarande vinter knappast vara möjligt att i nämnvärd grad utvidga verksamheten med statliga eller statskommunala reservarbeten utöver vad kommissionen räknat med. Jag ifrågasätter icke heller en sådan ut-vidgning, detta för övrigt även av det skälet, att den måste bliva synnerligen kostsam. Däremot synes man mig kunna tillmötesgå hjälpbehovet genom att den kontanta understödsverksamheten utvidgas. En granskning av de av ar-betslöshetskommissionen framlagda kalkylerna ger vid handen, att kommis-sionen räknat med att under första halvåret 1933 hjälp av statsmedel samman-lagt skulle i en eller annan form lämnas i medeltal ungefär 66,000 arbetslösa. Den senaste utvecklingen ger emellertid enligt min mening anledning till att utgå från att antalet hjälpsökande arbetslösa, som tillika äro i verkligt be-hov av dylik hjälp, icke kommer att under nämnda tidsperiod understiga ett medeltal av närmare 130,000. För kontantunderstöd åt den del av dessa, som enligt kommissionens kalkyler icke skulle erhålla bistånd, eller omkring 60,000, torde kunna beräknas åtgå ett belopp av 15,000,000 kronor.»

Med anledning av detta uttalande tillåta vi oss framhålla, att det tilläggs-anslag, som begäres, avser ej blott vintermånader utan även vår- och sommar-månader intill den 1 juli. Man synes icke böra förbise, att det under dessa se-nare månader erbjuder sig större möjligheter att anordna hjälp genom arbete än under vintermånaderna. För övrigt synes det även i fråga om vintermåna-derna böra beaktas, att arbeten av olika slag, t. ex. arbeten med skogskultur, helt säkert kunna igångsättas i ökad omfattning, därest antalet hjälpbehövande ökas utöver det antal, varifrån arbetslöshetskommissionen utgått vid uppgö-rande av sin plan. De stora företräden, som hjälp genom arbete äger fram-för hjälp genom kontantunderstöd, göra det önskvärt, att den förstnämnda hjälpformen tillgripes i största möjliga utsträckning.

Vi hemställa därför vördsamt, att riksdagen vid anslagets beviljande måtte göra det uttalande, att kontantunderstöd må meddelas endast i den mån det efter förnyad ingående undersökning visar sig, att andra utvägar för hjälp-verksamhetens ordnande ej stå till buds.

Med stöd av vad vi sålunda anfört få vi framställa det yrkande,

att riksdagen vid beviljande av reservationsanslag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1932/1933 till arbetslöshetens bekämpande med anledning av Kungl. Maj:ts prop. nr 2 punkt *V. B. 8 Bekämpande av arbetslösheten* måtte i fråga om anslaget användning meddela bestämmelser i överensstämmelse med vad ovan anförts.

Stockholm den 21 januari 1933.

Per Gustafsson.

Axel Löfvander.

K. G. Westman.

Anton Pettersson.

Erik von Heland.

Oscar Ericson.

Fr. Julin.
